

Een vriend van ver: Frans Rauwenhoff

De vrienden van het Verzetmuseum komen niet alleen uit Amsterdam en omgeving. In Maastricht woont Frans Rauwenhoff (1948). Hij is al veertien jaar vriend van het museum.

“Ik werd ‘lid’ zonder het Verzetmuseum ooit bezocht te hebben. Sterker nog, het heeft jaren geduurd voor ik het museum van binnen zag. Toen zat het al op de huidige locatie. Maar sindsdien ben ik een paar keer teruggeweest, en zal ik beslist vaker komen. Waarom ik destijds een vriend van dit museum werd? Ergens had ik een bericht gelezen over het Verzetmuseum in de Lekstraat. Ik wist meteen dat ik dit initiatief wilde steunen.”

“In de Amsterdamse Rivierenbuurt liggen mijn roots. Ik ben geboren in de Maasstraat. De oorlog was nog maar een paar jaar voorbij. Tot mijn tiende hebben we daar gewoond. Mijn ouders vertelden mij over wat ze hadden meegemaakt tijdens de bezetting. Ze hadden met eigen ogen gezien hoe de joodse buurtgenoten werden weggehaald. Het gevoel van machteloosheid raakte hen diep. Als kind probeerde ik me iets voor te stellen bij hun verhalen. Hoe het precies was gegaan, waar het zich had afgespeeld, en waarom al die burens nou weg moesten.

Later, als volwassene, kreeg ik een aantal joodse vrienden. Ze begonnen me te vertellen over hun familiegeschiedenis. Langzaam, heel gedoseerd, kwam er steeds meer informatie naar boven. Zo hoorde ik uiteindelijk, van heel nabij, de ervaringen van hun ouders die de kampen hadden overleefd.”

“Ook heb ik altijd veel gelezen over de Tweede Wereldoorlog. Vanuit deze achtergrond ben ik betrokken bij het Verzetmuseum. Met name het educatieve werk, waarbij je aan de hand van kleine voorbeelden de grote problemen behandelt, vind ik belangrijk. Kinderen moeten al op lagere schoolleeftijd leren begrijpen wat er tussen mensen mis kan gaan.”

Film Claude Lanzmann als eerbetoon aan opstand in Sobibor

Di 14 oktober, 19.30 uur

Voor het voormalige vernietigingskamp Sobibor was 14 Oktober 1943 een cruciale dag. Die middag om 16.00 uur vond een opstand plaats, waarbij ruim 300 van de ongeveer 600 aanwezige werkdoden erin slaagden het kamp te ontvluchten.

Deze opstand was zorgvuldig voorbereid, de acties waren van minuut tot minuut gepland want het einddoel, zoveel mogelijk SS-ers en Oekraïense bewakers te doden om zoveel mogelijk gevangenen te kunnen laten ontsnappen, moest binnen één uur zijn beslag krijgen.

In 2001 bracht Claude Lanzmann de film *Sobibor, 14 octobre 1943, 16 heures* uit. In deze film vertelt Yehuda Lerner, één van de 47 overlevenden van de opstand, aan de hand van de rol die hijzelf in deze opstand vervulde, minutieus hoe deze werd voorbereid en uitgevoerd.

De opstand in Sobibor is van groot belang gebleken in de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog. Het was voor het eerst dat in een vernietigingskamp door samenwerkend Joods verzet twaalf SS'ers en twee Oekraïense bewakers werden gedood.

Minstens zo belangrijk was het psychologische effect: Joden bleken in staat een aantal van hun doodsvijanden buiten gevecht te stellen. Het bericht over de opstand en de dood van zoveel SS'ers moet in het hoofdkwartier in Berlijn grote opschudding hebben veroorzaakt. Himmler had er maar één antwoord op: hij besloot dat Sobibor met de grond moest worden gelijkgesteld.

Dinsdag 14 oktober a.s. is het 65 jaar geleden dat deze heroïsche opstand plaatsvond. Het Verzetmuseum vertoont op deze dag in samenwerking met de Stichting Sobibor de film *Sobibor, 14 octobre 1943, 16 heures*.

Aanvang: 19.30 uur (inloop vanaf 19.00 uur).
Entree: 7,50 / 5,00 euro voor donateurs Stichting Sobibor en Verzetmuseum.
Reserveren sterk aanbevolen: 020 620 25 35 of info@verzetmuseum.org

Uitgave van
Stichting Vrienden en Vriendinnen
van het Verzetmuseum en
Stichting Verzetmuseum Amsterdam

17e jaargang, nummer 2, augustus 2008

V nieuwsbrief verzetmuseum

Inhoudsopgave

- **Protesteer!**
- **Anton de Kom-lezing**
- **Collectie Loep**
- **Een vriend van ver**
- **Kindermuseum**

Drie meiden in verzet. Hannie Schaft en de zusjes Oversteegen

trekt veel bezoekers

nog te zien t/m 7 december 2008

Protesteer! Actieposters vanaf 1965

17 oktober 2008 t/m 29 maart 2009

‘Baas in eigen buik’, ‘Help de kernwapens de wereld uit’, ‘Geen woning geen kroning’.

Het Verzetmuseum geeft in *Protesteer! Actieposters vanaf 1965* een beeld van deze en andere spraakmakende maatschappelijke kwesties uit de afgelopen veertig jaar. Wie protesteerde er ook alweer? En waartegen werd eigenlijk geprotesteerd? En hoe?

Bekijk de posters, en lees de verhalen. Waan je in de sfeer van toen en krijg een beeld van de Nederlanders als wereldverbeteraars. En vergeet niet je eigen poster te maken en op de muur te plakken!

De tentoonstelling is gemaakt door jongeren van 16 tot 20 die zich hebben verdiept in en verbaasd over voorbije jaren van felle

en ludieke acties. Thema's die aan de orde komen: Oorlog en Vrede, Emancipatie, Antiracisme en Antifascisme, Kraken en Wonen, Milieu en Dieren, Internationale solidariteit. Er is een educatief programma voor VO bovenbouw beschikbaar.

Protesteer! is een productie van het Verzetmuseum Amsterdam i.s.m. het Media College Amsterdam. De tentoonstelling is mede mogelijk gemaakt dankzij financiële steun van Stichting Democratie en Media, Stichting De Gijselaar-Hintzenfonds, K.F. Hein Fonds, Kattendijkse Drucker Stichting, Mondriaan Stichting, Prins Bernhard Cultuur Fonds en VSB Fonds.

Vul de bon in en stuur deze, zonder postzegel, naar: Stichting Vrienden en Vriendinnen van het Verzetmuseum, Antwoordnummer 10826, 1000 RA Amsterdam of lever de bon in bij de balie van het museum, Plantage Kerklaan 61. Het museum is open di t/m vr 10.00-17.00 en za t/m ma 11.00-17.00 uur.

Vnieuwsbrief
verzetmuseum augustus 2008

Ja, ik word Vriend(in) van het Verzetmuseum!

Ik steun de Vrienden met een jaarlijks bedrag van ..... (minimaal € 15,-)

Als bedrijf met een jaarlijkse bijdrage van ..... (minimaal € 250,-)

naam.....geboortejaar.....(m/v)

adres.....

postcode + woonplaats.....

naam bedrijf.....handtekening

Kindermuseum-plannen krijgen vorm

Fondsenwerving goed van start

De trouwe lezers van de Nieuwsbrief weten het al: het Verzetsmuseum wil gaan uitbreiden met een kindermuseum achter de huidige vaste opstelling. In het museum wordt hard gewerkt aan de voorbereidingen.

De verbouwing van de ruimte is geen eenvoudige zaak. Het gaat om 340 m² die geheel is

omringd door bebouwing aan de smalle Plantage Doklaan. Het museum wil bovendien dolgraag een extra verdieping bouwen voor een ontvangstruimte om zo veel mogelijk schoolgroepen soepel langs elkaar te leiden. De bouw van een verdieping heeft

natuurlijk financiële consequenties en ook de benodigde nooduitgangen vormen nog een pro-

bleem. Kortom: er wordt veel getekend en gerekend, en overlegd met architect, brandweer, omwonenden, enzovoorts.

Ondertussen heeft het museum een vliegende start gemaakt met de fondsenwerving! Overheden en fondsen die de afgelopen jaren de educatieve projecten van het museum hebben gesteund, bleken snel bereid om grote bedragen beschikbaar te stellen. Het ministerie

van VWS, de gemeente Amsterdam, de Stichting Democratie en Media, het Nationaal

Fonds voor Vrijheid en Veteranenzorg hebben al bijdragen toegezegd. Tientallen vrienden van het museum maakten een extra bijdrage over. Het

zal nog veel inspanning vergen om al het benodigde geld bijeen te brengen, maar het museum is goed op weg!

Dan de inhoud. Wat zal er straks precies te zien zijn in het kindermuseum? Het wordt een museum voor 9 tot 14-jarigen over gewone Nederlanders die voor ongewone problemen en dilemma's kwamen te staan door onvrijheid, vervolging en schaarste. De belevenissen van kinderen staan centraal. Het dagelijks leven krijgt veel aandacht; verzet is de rode draad. Ook wordt duidelijk dat er een wereldwijde oorlog woedde en dat oorlog nu actueel is. En er wordt een verband gelegd met discriminatie en opkomen voor je mening of voor anderen in de eigen leefwereld. Om dit alles zo te presenteren dat het kinderen ook echt aanspreekt en boeit wordt er binnenkort een kinderpanel gevormd. Deze kinderen gaan musea bezoeken, plannen maken en later misschien ook proefopstellingen testen. In de volgende Nieuwsbrief volgt een rapportage over hun activiteiten.

Speciale PDA-toer voor kinderen klaar! v.a. 9 jaar

Introductie door Hans Blom bij voorpremière Verleden van Nederland

Zo 23 november, 11.00 uur

Verleden van Nederland is een achtjarige documentaire-serie van Ireen van Ditschuyzen over de geschiedenis van ons land. Aflevering 7 verhaalt over de jaren 1918-1949 en beleeft in het Verzetsmuseum zijn voorpremière op zo 23 november. Professor Hans Blom, oud-directeur van het NIOD, verzorgt die ochtend een korte lezing waarbij de nadruk op Amsterdam in 1940-1945 zal liggen. Voor meer informatie zie www.verledenvannederland.nl

Aanvang: 11.00 uur
Entree: 5 euro / vrienden gratis (lezing/film/museumentree).
Reserveren gewenst: 020 620 25 35 of info@verzetmuseum.org

Voedselvoorziening Rode Kruis schip A'dam.

Anton de Kom-lezing 2008 door Gerard Spong

Vrijdag 26 september, 19.30 uur

Onder de titel *Bedreigde vrijheid: van slaven, hoeren, homo's, haatzaaiers, terroristen en de koran* zal strafrechtadvocaat Gerard Spong op 26 september aanstaande de tweede Anton de Kom-lezing voor zijn rekening nemen.

Gerard Spong mengde zich de afgelopen jaren nadrukkelijk in het debat over discriminatie en intolerantie. Hij deed samen met zakenpartner Oscar Hammerstein aangifte tegen verschillende politici en journalisten wegens vermeende haatzaaiende activiteiten jegens Pim Fortuyn, persoonlijk vriend van beide advocaten. Deze aangifte werd uiteindelijk door het Openbaar Ministerie geseponeerd. In januari 2008 stelde Spong in het NPS programma 'Nova College Tour' voor om in samenwerking met een dertigtal studenten aangifte te doen tegen Geert Wilders wegens het aanzetten tot haat. Onder andere stoort de strafpleiter zich, net als de studenten, aan de uitlating van Wilders waarin hij de koran een fascistisch boek noemt. De zaak is nu onder de rechter.

De Anton de Kom-lezing is een initiatief van Art.1 en het Verzetsmuseum Amsterdam en heeft tot doel aandacht te vragen voor de strijd tegen intolerantie en discriminatie in heden en verleden. Daarnaast beoogt de lezing te zorgen voor meer bewustwording en aandacht voor de geschiedenis van minderheids-groepen en hun positie binnen de Nederlandse samenleving.

Meer weten? www.art1.nl / www.verzetmuseum.org

Laatste weken: Fotoexpositie 'Weerstanders'. Verzet in België 1940-1945

t/m 14 september 2008

foto Koen de Beer

Prof. Mr Barbara Oomen is coreferent. PvdA-coryfee Jeltje van Nieuwenhoven treedt op als gespreksleider. De avond wordt afgesloten met een drankje in de entreehal van het museum.

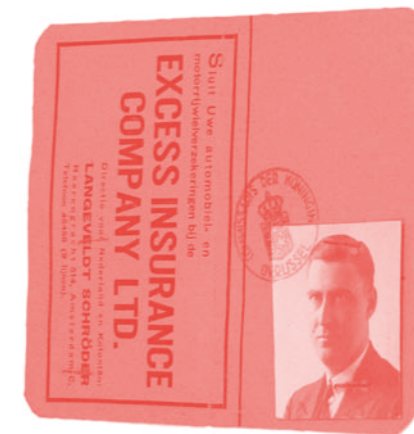
Aanvang 19.30 uur (zaal open 19.00 uur). De entree is gratis.

LET OP: In verband met de beperkte ruimte is reserveren voor de Anton de Kom-lezing verplicht; u kunt zich aanmelden per telefoon 020 620 25 35 (kantooruren) of e-mail info@verzetmuseum.org. U krijgt een bevestiging toegestuurd.

Collectie Loep

door recherche onderzocht

'Cold case' opsporing lichaam gefusilleerde April-meistaker

Regelmatig doen historici of tentoonstellingsmakers onderzoek in de collectie van het Verzetsmuseum. April jongstleden kwam er een heel ander soort onderzoeker op bezoek: een politierechercheur. Hij onderzocht de collectie afkomstig van de in mei 1943 op een geheime plek gefusilleerde ir. F.M. Loep, in de hoop dat mede door nieuwe recherchetechnieken Loeps nooit teruggevonden stoffelijke overschot 65 jaar na dato kan worden opgespoord.

Loep was destijds een van de bedrijfsleiders van de machinefabriek Stork in Hengelo, waar op 29 april '43 een proteststaking begon die uitgroeide tot de landelijke April/meistakingen. Aanleiding was de onverwachte bekendmaking dat alle militairen van het in mei 1940 gecapituleerde Nederlandse leger, alsnog in krijgsgevangenschap zouden worden afgevoerd. Vrijwel iedere familie kreeg ermee te maken; het ging om ruim 300.000 jonge mannen. De Duitsers reageerden met ongekende hardheid op het massale verzet. Ze schoten op samenscholingen, waarbij 95 doden vielen. Tachtig stakers werden gearresteerd en direct gefusilleerd; hun namen werden op affiches bekend gemaakt. Door die affiches kwam de vrouw van ir. Loep te weten dat haar man was doodgeschoten. Ze kreeg later een dienstenvolp met daarin de

inhoud van zijn zakken. Loeps dochter A. Röhl-Loep schonk die enveloppe aan het Verzetsmuseum voor een wisseltentoonstelling over de April/meistakingen in 1993, vijftig jaar nadat de stakingen hadden plaatsgevonden. In 1999 kreeg de enveloppe, met het verhaal van Loep, een plek in de vaste opstelling.

Vanaf 1945 is er herhaaldelijk gezocht naar de lichamen van de gefusilleerde April/meistakers; tientallen lichamen zijn nooit gevonden. Hoewel de April/meistakingen een belangrijk keerpunt waren in de bezettingstijd, zijn ze in vergetelheid geraakt. Er is geen monument voor de stakers en geen aparte herdenking. Loep heeft geen graf. Het vitrinekastje in het Verzetsmuseum is het enige openbare eerbetoon. In haar laatste levensjaren nam Loeps dochter het initiatief tot de oprichting van een écht monument voor haar vader in Hengelo. Toen er nieuwe aanwijzingen opdoken, ging ze zich ook weer volop wijden aan de speurtocht naar zijn lichaam. Na haar overlijden nam haar dochter Brita Röhl het stokje over: "Ik heb allerlei mensen bereid gevonden om zich vanuit hun eigen specialisme in te zetten voor de zoektocht, onder wie de rechercheur. Ik doe ook een oproep aan de lezers van de Nieuwsbrief van het Verzetsmuseum. Als er iemand ook maar iets weet, hoop ik van harte dat hij of zij contact met mij opneemt. De allerkleinste details die onbelangrijk lijken, kunnen voor mij erg belangrijk zijn! Er zijn vele kostbare jaren verloren gegaan door niet adequaat handelen van vele instanties. Het is nu vijf voor twaalf. Het kan niet zo zijn dat iemand die staat voor zijn mening zomaar verdwijnt."

U kunt contact opnemen met Brita Röhl via telefoonnummer 06 - 549 429 91.

Zaterdag 1 november: Amsterdamse Museumn8

Het Verzetsmuseum biedt met als titel *Do the right thing!* een programma rond het thema protest met medewerking van Lange Frans en Baas B, Simon Vinkenoog, rapper Appa en DJ Sotu the Traveller. Meer weten? www.verzetmuseum.org of www.n8.nl